

Arthur Schopenhauer och Buddhismen – del två

Arthur Schopenhauer (1788–1869) var en av 1800-talets viktigaste europeiska tänkare. Hans filosofi var klart inspirerad från av den Österländska traditionen, framförallt Buddhismen och han var den som först introducerade Buddhistiska tankar i Västerlandet.

Man får tänka på att då Arthur Schopenhauer år 1818, efter 4 års intensivt arbete, fullbordade sitt stora verk *Die welt als Wille und Vorstellung* (Världen som vilja och föreställning) var han endast 30 år gammal. Detta verk betraktade han som sitt mästerverk i vilket han avslöjat sanningen om världen och livet.

Allt som han skrev senare i livet var blott förtydligande och tillägg till detta verks innehåll. När det gäller hans kontakt med Buddhismen och pali-texterna så tror jag att den var liten eller obetydlig. På 1820-talet så hade man begränsad tillgång till indiska texter. De texter man hade tillgång till var delar av *Upanishaderna*.

Man vet att Schopenhauer läste den latinska översättningen av *Upanishaderna* som hade översatts av den franske författaren Anquetil du Perron. Det är väl känt att *Upanishaderna* alltid låg uppslagen på hans bord och att han alltid studerade den innan han skulle sova på natten.

Schopenhauer hade en hel del kontakt med indologen Friedrich Majer i Wiemar (1813-184) och Karl C. F. Krauss (1815–1817) i Dresden. Det var från Krauss som Schopenhauer lärde sig hur man mediterar och fick närmast expertråd i indiskt tänkande.

Arthur Schopenhauer avled 1869 och Pali Text Society grundades 1881 i London av Thomas William Rhys Davis för att främja studiet av Pali-texter. Därför tror jag att han inte hade så mycket kontakt eller kunskap om de 4 ädla sanningarna och den ädla åttafaldiga vägen (det kan vara så att jag har fel där).

Men hans filosofi tycker jag ligger mycket nära de 4 ädla sanningarna, framförallt ämnet om begäret och lidandet.

Peter Adelson som har skrivit *Schopenhauer och Buddhismen* (filosofi för Öst och Väst) volym 43, nr 2 1993 – University of Hawaii menar att man har hittat en del brevväxling mellan Schopenhauer och hans kollegor som behandlar de 4 ädla sanningarna.

Arthur Schopenhauer studerade den hinduistiska *Bhagavad Gita* där Krishna förklarar att man är slav under sin längtan om man inte kan avstå från sina begär.

Schopenhauers filosofi är ett eko av det Buddhistiska konceptet om lidandet och *Nibbana/Nirvana* (ett transcendentalt/översinnligt tillstånd) där man kan befrias från lidandet och begäret. Han hade studerat österländska tänkare och religioner på djupet.

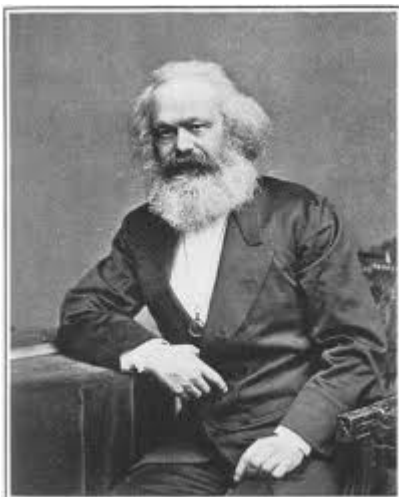
Budskapet från Schopenhauer

Budskapet hos Schopenhauer är bland annat att människan drivs av sin vilja och sina begär. Det är verklighetens innersta väsen. Problemet är att viljan aldrig slås till ro. Under strävan efter det som

fattas oss kan vi känna olust, och när vi väl nått fram slår olusten om till leda eftersom vi inte längre har något att längta efter.

Det centrala i människolivet, enligt Schopenhauer, är att vi människor har önskingar och begär som vi strävar efter att uppfylla. Problemet är bara att vi aldrig blir nöjda för så fort vi har tillfredsställt ett begär, väcks ett annat inom oss. Och när vi väl lyckas uppfylla en önskan så inser vi att egentligen blev vi inte lyckligare av det. Och så börjar vi önska något annat igen.

Allt detta kan man förena med Karl Marx alienationsteori (som handlar om främlingskap, rotlösheten i samhället) som bland annat säger att vi blir påtvingade inbillade behov av kapitalister som vill lura oss att köpa deras produkter. Och så fortgår det: Livet är ett ekorrhjul där vi springer runt, runt, utan att någonsin komma till målet.

Av Karl Marx (och Friedrich Engels) kan man lära sig att vi blir påtvingade inbillade behov av kapitalister som vill lura oss att köpa en massa prylar som vi egentligen inte vill ha. När man studerar dessa båda tankegångar hos Karl Marx och Arthur Schopenhauer kan dessa tankar ligga till grund för kritik av den livsstil som präglas av konsumtionssamhället.

Buddhister både i Öst och Väst har menat att Buddhismens viktigaste insats i samhällsdebatten är att proklamera *Tag vara på det du har och tro inte att nya prylar skall göra dig lycklig*. En liknande inställning hade Arthur Schopenhauer också. Han menade att ett liv i avhållsamhet och självförsakelse är ett sätt att övervinna lidandet och begäret.

Buddhas recept för att övervinna lidandet och begäret var att praktisera de 4 ädla sanningarna och gå den ädla åttafaldiga vägen. Man skulle också kunna nämna den berömda *Satipatthana sutta* (att etablera medvetenhet) som man kan läsa i *Majjhima Nikaya, Sutta Nr 10*. Där säger han till munkarna: ”Detta munkar är den enda vägen för att komma över sorg och klagan” och där ingår de fyra ädla sanningarna och en del annat.

Vad var Arthur Schopenhauers recept för att övervinna begärets kretslopp? Han tänkte sig tre vägar:

Den estetiska kontemplerationen

Med det menar han att filosofin och de sköna konsterna i grunden arbetar mot samma mål: att lösa tillvarons problem, att förstå tingens, livets sanna väsen. Schopenhauer hade stora kunskaper om musik och musikteori och han vill visa oss att musiken är den konst som står högst och som med störst intensitet kan få oss att uppleva något som inte är beroende av livsviljan (begäret), tvång och kanske den högsta frihet vi kan uppnå.

Medlidandet/medkänsla

Moralen bygger enligt Schopenhauer följdriktigt på medlidande, medkännande med varje lidande varelser på jorden. I detta, som i andra sammanhang, närmar sig Schopenhauer Buddhismen. Han var en stor djurvän och var med och grundade Frankfurts djurskyddsförening.

När han avled så visade det sig att den största delen av pengarna testamenterade han i en fond för änkor och faderslösa barn efter stupade och invalidiserade prussiska officerare som varit med i oroligheterna i Frankfurt 1848.

Asketiska/försakelsens väg

Schopenhauer menade att gå den asketiska/försakelsens väg var den viktigaste eftersom den strävar efter ett permanent utsläckande av den vilja som gör vår tillvaro så otillfredsställd. Att lära sig avhållsamhet var vägen till *Nibbana/Nirvana* enligt Schopenhauer.

Han sa att en klok människa, som har lärt sig att leva i ensamhet och lärt sig försakelsens väg, inte längtar efter en fortsatt tillvaro efter döden, utan accepterar lugnt att ge upp sin existens och föredrar icke-varat. Den Buddhistiska tron kallar detta för *Nibbana/Nirvana* enligt Schopenhauer

Slutord om Schopenhauer

Schopenhauer ignorerades till stor del av andra tyska filosofer under sin livstid och hans idéer överskuggades av Hegel (som han ansåg vara en charlatan). Han hade dock ett visst inflytande på författare och musiker (Richard Wagner).

Mot slutet av 1800-talet blev det företräde han hade givit till viljan ånyo centralt inom filosofin. Speciellt Friedrich Nietzsche erkände hans inflytande likaså Ludwig Wittgenstein gjorde det. Vi kan också nämna Henri Bergson och den amerikanska pragmatismen (William James) står också i skuld till analysen av världen som vilja.

Men det var kanske ändå inom psykologin som Schopenhauer har haft störst inflytande. Där hans idéer om lidandet (otillfredsställelse) och hans filosofi om besvikelse/frustrationer påverkat psykoanalysens idéer både hos Sigmund Freud och Carl Jung.

Slutord

När jag förlorade mina föräldrar, först min far 23/10, 2009 och sen min mamma 30/6, 2010 så fick jag lära mig att:

När vi går genom livet är det svårt att undvika att ibland drabbas av sorg och besvikelse. Vi må sakna kraft att förändra detta men vad vi kan förändra är hur vi förhåller oss till våra bakslag och lidande.

En av de viktigaste sakerna med Arthur Schopenhauers filosofi är att han kan visa hur vi kan möta sorg, besvikelse och lidande med ett fridfullt sinne.

Men kan en filosofi som är 150 år gammal verkligen lösa upp alla våra knutar och konflikter i människors sinnen idag? Arthur Schopenhauer kunde inte visa en väg ut ur lidandet.

Det kan bara Buddhas 2500 år gamla filosofi - om man förstår de fyra ädla sanningarna och går den ädla åttafaldiga vägen.

Men Arthur Schopenhauer, Bob Dylan, mina vänner i Thailand och Sverige och framförallt Buddha kunde hjälpa mig att övervinna min livs största kris och svåraste period.

Från hösten 2009 till sommaren 2010. Ja, man kan säga fram till november 2011 då jag åkte tillbaka till Thailand igen för att sprida ut en del av min mammas aska i *Ping River* i Chiang Mai (Loy Kartong i Thailand).

Men där emellan fick jag sköta begravningen, bouppteckningen, tömma huset (nästan fem containrar) och en liten strid om arvet eftersom det fanns en hel del pengar att hämta. Och som jag skrev innan:

Utän Buddha, Schopenhauer, Bob Dylan och mina vänner i Thailand och Sverige så hade jag inte klarat av den stora djupa kris och svåra tid jag fick genomgå.

Källor

Stora boken om filosofin.
Richard Ohlsson – Filosofi.
Bryan Magee – Filosofi den stora boken.
Gunnar Fredriksson – Schopenhauer.
Konrad Marc Wogau – filosofin genom tiderna (1800 talet)

Länkar som jag har använt mig av

www.svenska123.se – av Joakim Wendell
www.wikipedia.org

Musik som inspirerade mig under denna period:

Bob Dylan – Time out mind
Bob Dylan – Together through life

All ära och kärlek till mina föräldrar som har get mig så mycket kärlek. Tack för all den tid som jag fick vara tillsammans med er.

Dietmar Dh. Kröhnert,
Malmö/Värnamo, 30:e juni.

Den 30 juli, i Malmö, så skrev jag klart del två om Arthur Schopenhauer. Jag uppgraderade och granskade vad jag hade skrivit i Värnamo den 30 juni. Jag har bara ändrat lite i texten och satt till ett par andra bilder.

(Redigerad av Tobias Heed – augusti, 2013)